

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 30 mars 1936 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall förordna om kreditspärr, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 7 februari 1936 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 67, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall förordna om kreditspärr.

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehaft följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

i n o m f ö r s t a k a m m a r e n

nr 305 av herr *Lindhagen*,

nr 306 av herr *Reuterskiöld*,

i n o m a n d r a k a m m a r e n

nr 630 av herr *Andersson* i Rasjön *m. fl.*,

nr 631 av herr *Pehrsson* i Bramstorp *m. fl.*,

nr 632 av herr *Meyerhöffer* *m. fl.*,

nr 633 av herr *Skoglund* *m. fl.*,

nr 634 av herr *Flyg* *m. fl.* samt

nr 637 av herrar *Ossbahr* och *Johansson* i Krogstorp.

I motionerna II: 632, 634 och 637 hemställas att riksdagen måtte avslå ifrågavarande proposition.

I motionen II: 633 anhålles att 1 § första stycket av den genom propositionen föreslagna lagen måtte erhålla följande lydelse:

»Då i enlighet med den av Nationernas förbunds koordinationskommitté framställda proposition 2 av den 14 oktober 1935 förbindelser av kommersiell eller finansiell art med viss främmande stat finnas böra med stöd av art. 16 i akten för Nationernas förbund avbrytas eller förhindras, äger Konungen, i den mån så prövas nödigt för ändamålets vinnande, förordna om kreditspärr på sätt i denna lag sägs.»

I motionerna I: 305 och 306 samt II: 630 och 631 hemställas, i förstnämnda motion under punkten 1), att riksdagen ville för sin del besluta att giltighetstiden för den föreslagna lagen måtte begränsas till viss dag, nämligen

Bihang till riksdagens protokoll 1936. 9 saml. 1 avd. Nr 29.

enligt motionerna I: 306 och II: 631 till den 15 februari 1937, enligt motionen II: 630 till den 1 mars 1937 och enligt motionen I: 305 till den 1 juli 1937.

I sistnämnda motion, I: 305, yrkas tillika, under punkten 2), att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla — såsom komplement till den föreslagna lagen — om framläggande av lagförslag, helst redan till denna riksdag, varigenom bevisliga förluster, som tillskyndas enskilda i följd av Sveriges deltagande i de ekonomiska sanktionerna mot Italien, skola ersättas dem av allmänna medel.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till de vid propositionen fogade protokollen. I fråga om det närmare innehållet i motionerna hänvisas till dessa.

Vidare får utskottet hänvisa till dels den vid 1920 års riksdag framlagda propositionen nr 90 angående Sveriges anslutning till Nationernas förbund och första särskilda utskottets däröver avgivna utlåtande, nr 1, vid vilka handlingar fogats texten till förbundsakten in extenso, dels ock de av utrikesdepartementet utgivna blåböckerna angående förbundsförsamlingens möten m. m. under åren 1920—1935, av vilka böcker den för år 1935 innehåller en redogörelse för konflikten mellan Abessinien och Italien.

Utskottet vill till en början något beröra frågan om den Sverige i egenskap av medlem i Nationernas förbund åvilande skyldigheten att delta i ekonomiska sanktioner, varom förmåles i artiklarna 16 och 17 av förbundsakten.

Nämnda artiklar äro i svensk översättning av följande lydelse:

»*Artikel 16.* Om medlem av förbundet griper till krig i strid mot sina förpliktelser enligt artiklarna 12, 13 eller 15, skall ifrågavarande stat anses därigenom utan vidare hava begått en krigshandling emot samtliga övriga medlemmar av förbundet. Dessa förbinda sig att omedelbart avbryta alla förbindelser av kommersiell eller finansiell art med den fördragsbrytande staten, att förbjuda alla förbindelser mellan sina innebyggare och innebyggare i ifrågavarande stat samt att förhindra alla förbindelser av finansiell, kommersiell eller personlig art mellan denna stats innebyggare och innebyggare i varje annan stat, oberoende därav, huruvida den tillhör förbundet eller ej.

Det åligger i sådant fall rådet att föreslå de särskilda regeringar, saken angår, med vilka lant-, sjö- eller luftstridskrafter de särskilda förbundsmedlemmarna skola bidra till de väpnade styrkor, som skola användas till hävdande av förbundsförpliktelsernas helgd.

Förbundets medlemmar överenskomma vidare att, vid tillämpningen av de i denna artikel förutsedda ekonomiska åtgärder, ömsesidigt understödja varandra i syfte att så mycket som möjligt nedbringa därav följande förluster och olägenheter. De skola likaledes ömsesidigt stödja varandra i motstånd mot de särskilda åtgärder, som av en fördragsbrytande stat må riktas mot någon av dem. De skola vidare vidtaga erforderliga åtgärder för att, envar inom sitt statsområde, underlätta fri passage för styrkor tillhörande förbundsmedlem, som deltagit i gemensamma åtgärder till skydd för förbundsförpliktelsernas helgd.

Varje medlem av förbundet, som brutit mot någon av de ur förbundsakten härflytande förpliktelser, må uteslutas ur förbundet genom ett av rådet fattat beslut, som biträdes av ombuden för alla övriga, i rådet företrädna medlemmar av förbundet.

Artikel 17. Därest tvist uppstår mellan två stater, av vilka endast den ena är medlem av förbundet, eller mellan stater, av vilka ingendera tillhör förbundet, skola den eller de stater, som icke tillhöra förbundet, inbjudas att, för tvistens lösande, på villkor, som rådet må finna rättvisa, åtaga sig de förpliktelser, som äro förenade med medlemskap i förbundet. Har sådan inbjudan antagits, skola bestämmelserna i artiklarna 12—16 äga tillämpning med de jämkningar, som av rådet må anses befogade.

Sedan inbjudan blivit utfärdad, skall rådet omedelbart inleda en utredning rörande tvisten samt föreslå de åtgärder, som i det föreliggande fallet må synas lämpligast och mest effektiva.

Därest den inbjudna staten vägrar att för tvistens lösande åtaga sig de förpliktelser, som äro förenade med medlemskap i förbundet, och griper till krig mot någon medlem av förbundet, skola bestämmelserna i art. 16 anses tillämpliga mot den inbjudna staten.

Om båda parterna efter inbjudan vägra att för tvistens biläggande åtaga sig de förpliktelser, som äro förenade med medlemskap i förbundet, äger rådet vidtaga sådana åtgärder samt framställa sådana förslag, som äro ägnade att förebygga fientligheter och leda till tvistens lösning.»

I den till 1920 års riksdag avlåtna propositionen, nr 90, angående Sveriges anslutning till Nationernas förbund anförde dåvarande ministern för utrikes ärendena i fråga om förpliktelserna för en medlem i förbundet att deltaga i ekonomiska sanktioner bland annat följande:

»Om däremot en förbundsmedlem griper till vapen, utan att först hava försökt de utvägar till fredlig uppgörelse, som förbundsakten anvisar, eller om förbundsmedlem, efter det tvisten bragts inför domstol eller förbundsråd, börjar krig, innan den föreskrivna tremånadersfristen gått till ända, eller begynner krig mot en medlem, som vill foga sig efter en skiljedom eller en enhällig rådsrapport, skall angriparen anses hava begått en krigshandling mot samtliga övriga medlemmar av förbundet. I ett dylikt fall är neutralitet i begreppets hittillsvarande bemärkelse icke medgiven, utan samtliga förbundsmedlemmar hava skyldighet att omedelbart emot den fredsbrytande staten sätta i gång det slags aktion, som är skildrad i art. 16, första stycket, och som närmast kan betecknas såsom en fullständig ekonomisk avspärrning gentemot fredsbrytande stat.»

»Det ekonomiska sanktionsförfarandet skall enligt förbundsakten sättas i verket automatiskt. De särskilda förbundsmedlemmarna förklaras hava att själva konstatera, när fredsbrott av den art, som avses i art. 12, 13 eller 15 ägt rum, och därefter på eget initiativ vidtaga de avspärrningsåtgärder, som omförmålas i förevarande artikel. Något konstaterande genom ett eller annat förbundsorgan, vilken stat skall anses hava begått fredsbrottet och huruvida detta är av nyss nämnda art, omtalas ej i förbundsakten, och yrkanden, som från neutralt håll framställts om åläggande för rådet att på något sätt konstatera och karakterisera fredsbrottet, hava ej tillvunnit sig avseende. I den officiella engelska kommentaren uttalas emellertid, att de mindre staterna sannolikt komma att avvakta, vilken ståndpunkt intages av stormakterna eller rådet.»

Ovan har angivits den ursprungliga, ännu gällande lydelsen av artiklarna 16 och 17. Emellertid har 1921 års förbunds församling antagit en annan lydelse av artikel 16, i det att mellan nuvarande första och andra stycket infogats följande bestämmelser:

»Det tillkommer rådet att avgiva utlåtande, huruvida kränkning av förbundsakten ägt rum eller ej. Vid rådets förhandlingar härom skola rösterna från de förbundsmedlemmar, vilka beskyllas för att hava gripit till krig eller mot vilka kriget ifråga är riktat, icke medräknas.

Rådet skall underrätta samtliga medlemmar av förbundet om den tidpunkt, från vilken det förordar tillämpning av de ekonomiska påtryckningsåtgärder, vilka avses i denna artikel.

Dock kan rådet för särskilda medlemmars vidkommande och för viss bestämd tid besluta uppskov med igångsättandet av någon av dessa åtgärder, för den händelse rådet anser, att genom ett dylikt uppskov skulle bättre tillgodoses det syfte, som eftersträvas med de i föregående stycke omnämnda åtgärder, eller att uppskoven är nödvändigt för att till ett minimum nedbringa de förluster och olägenheter, som skulle genom dessa åtgärder tillskyndas medlemmarna i fråga.»

Dessa nya bestämmelser ha ännu icke definitivt trätt i kraft. Enligt artikel 26 i förbundsakten skola nämligen ändringar i akten träda i kraft först när de ratificerats av de medlemmar av förbundet, vilkas ombud bilda rådet, samt av majoriteten av de medlemmar, vilkas ombud utgöra församlingen. De sålunda erforderliga ratifikationerna för ändringen i artikel 16 ha ännu icke lämnats. I detta sammanhang må erinras om att 1922 års riksdag med bifall av till en av Kungl. Maj:t till densamma avlåten proposition, nr 69, samtyckt till att berörda ändring i artikel 16 må av Kungl. Maj:t för Sveriges del ratificeras. Ratifikation har därpå ägt rum för vårt lands vidkommande.

Emellertid har förbunds församlingen år 1921 antagit följande resolutioner angående förbundets ekonomiska vapen:

1. De resolutioner och ändringsförslag till art. 16, vilka antagits av församlingen, skola, så länge ändringarna icke trätt i kraft i den ordning, som förutsattes i förbundsakten, utgöra riktlinjer, vilka församlingen såsom ett provisorium anbefaller rådet och förbundsmedlemmarna för tillämpning av art. 16.

2. De i art. 16 omnämnda ekonomiska åtgärderna äro, med förbehåll för de särskilda bestämmelserna i art. 17, tillämpliga endast å det i förstnämnda artikel avsedda speciella fallet.

3. Den fördragsbrytande statens ensidiga handling kan icke skapa ett krigstillstånd; den endast giver de övriga förbundsmedlemmarna befogenhet att vidtaga krigsåtgärder eller att förklara sig i krigstillstånd med den stat, som brutit mot förbundsakten; men det ligger i förbundsaktens anda, att Nationernas förbund åtminstone till en början skall försöka undvika krig och återställa fred genom ekonomisk påtryckning.

4. Det tillkommer de olika medlemmarna av förbundet att avgöra, huruvida brott mot förbundsakten föreligger. De skyldigheter, som åligga medlemmarna jämlikt art. 16, härflyta direkt ur förbundsakten och deras uppfyllande är en traktatsenlig förpliktelse.

5. På begäran av förbundsmedlem skall till rådet skyndsamt hänskjutas varje i art. 16 omförmält fall av brott mot förbundsakten. I händelse av brott

mot förbundsakten eller fara därför skall generalsekreteraren skyndsamt därom underrätta rådets samtliga medlemmar. Vid mottagandet av framställning från en stat eller meddelande från generalsekreteraren skall rådet sammanträda snarast möjligt. Det skall sammankalla ombud för de stater, som äro i konflikt, och för grannstaterna till den fördragsbrytande staten eller för de stater, som i vanliga fall underhålla nära ekonomiska förbindelser med densamma, eller för de stater, vilkas medverkan skulle vara särskilt värdefull vid tillämpningen av art. 16.

6. Om rådet anser, att en stat brutit mot förbundsakten, skall protokollet för det sammanträde, där denna mening uttalats, skyndsamt delgivas förbundets samtliga medlemmar jämte motivering och anmodan att handla därefter. Åt beslutet skall givas största möjliga offentlighet.

7. För verkställandet av de i art. 16 avsedda åtgärderna äger rådet, därest det så finner för gott, låta sig biträdas av en *teknisk* kommitté, som skall förbli i session, så snart de beslutade åtgärderna igångsatts, och som, om så befinnes önskligt, skall i sig innefatta ombud för de närmast intresserade staterna.

8. Rådet skall föreslå lämplig tidpunkt för påbörjandet av de i art. 16 angivna ekonomiska påtryckningsåtgärderna och skall om denna tidpunkt underrätta förbundets samtliga medlemmar.

9. Alla stater skola vara likställda vid tillämpningen av påtryckningsåtgärderna, dock med följande undantag:

a) Det kan vara nödvändigt att anbefalla, att särskilda åtgärder vidtagas av vissa stater.

b) Därest det anses lämpligt att för vissa staters vidkommande helt eller delvis uppskjuta det effektiva verkställandet av de i art. 16 angivna ekonomiska sanktionerna, kan detta uppskov medgivas endast i sådan utsträckning, att den gemensamma aktionsplanens framgång tryggas eller att för vissa medlemmar av förbundet de förluster och olägenheter, som kunna uppstå genom sanktionernas verkställande, nedbringas till ett minimum.

10. Det är icke möjligt att på förhand och i detalj fastslå alla de ekonomiska, kommersiella och finansiella åtgärder, som böra vidtagas i varje särskilt fall vid tillämpning av ekonomisk påtryckning.

I förekommande fall tillkommer det rådet att anbefalla förbundsmedlemmarna en gemensam aktionsplan.

11. Avbrytandet av de diplomatiska förbindelserna kan i första hand begränsas till hemkallandet av beskickningscheferna.

12. De konsulära förbindelserna kunna eventuellt vidmakthållas.

13. Vad beträffar avbrytandet av förbindelserna mellan personer, tillhörande den fördragsbrytande staten, och personer, tillhörande andra medlemmar av förbundet, skall uppehållsorten och icke nationaliteten vara avgörande.

14. Därest tillämpningen av den ekonomiska blockaden blir av längre varaktighet, kunna allt strängare åtgärder vidtagas. Avspärrandet av livsmedelstillförsel till den civila befolkningen i den fördragsbrytande staten bör betraktas som ett yttersta medel, vilket endast bör tillgripas, om andra tillgängliga åtgärder äro uppenbart otillräckliga.

15. Korrespondens och varje annat kommunikationsmedel skola göras till föremål för särskilda bestämmelser.

16. Förbindelser av humanitär natur skola vidmakthållas.

17. Försök böra göras att sluta avtal, som trygga medverkan av de stater, som icke äro medlemmar av förbundet, med avseende å de åtgärder, som skola vidtagas.

18. Under särskilda förhållanden och i syfte att förstärka de ekonomiska åtgärderna kan det bliva lämpligt: a) att effektivt blockera den fördragsbrytande statens kust; b) att åt vissa förbundsmedlemmar anförtro utförandet av blockadåtgärderna.

19. Rådet bör erinra alla medlemmar av förbundet om att de olika staternas regeringar böra vidtaga erforderliga förberedande åtgärder, särskilt i lagstiftningshänseende, i syfte att sätta dem i stånd att utan tidsutdräkt verkställa nödiga ekonomiska påtryckningsåtgärder.

I anslutning till innehållet i sistintagna resolution, nr 19, ha de *konstitutionella spörsmål*, som för Sveriges vidkommande uppstå vid genomförandet av olika slags sanktionsåtgärder, gjorts till föremål för undersökning. Sålunda verkställdes under åren 1921—1922 utredningar rörande innebörden av de ekonomiska sanktionerna och Kungl. Maj:ts möjligheter att skyndsamt vidtaga härav påkrävda åtgärder. Dessa utredningar, vilka gävo vid handen, att de åtgärder, som kunde bliva av nöden, åtminstone i vissa hänseenden vore sådana, att de fordrade riksdagens medverkan, utmynnade i remiss till lagrådet den 3 mars 1922 av ett förslag till fullmaktslag, avsett att underställas riksdagen, enligt vilket, då på grund av art. 16 eller art. 17 i förbundsakten förbindelser av kommersiell eller finansiell art med viss främmande stat borde avbrytas eller eljest förbindelser med innebyggare i den främmande staten borde förbjudas eller förhindras, det skulle ankomma på Konungen att meddela de föreskrifter, som för ändamålet vore av nöden.

Lagförslaget kom aldrig att för riksdagen framläggas. Vissa betänkligheter ur konstitutionell synpunkt hade inom lagrådet framförts mot detsamma. Här må i detta hänseende endast erinras därom, att tvenne av lagrådets ledamöter i huvudsak anförde att, då förslaget syntes innefatta befogenhet för Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter av allmän civillags natur eller eljest av beskaffenhet att enligt regeringsformen fordra beslut av Konung och riksdag gemensamt, förslaget i själva verket syntes förutsätta en grundlagsändring.

Frågan har jämväl sedermera tid efter annan varit föremål för överväganden.

I detta sammanhang må även erinras om den ändring i § 51 regeringsformen, som tillkom i enlighet med proposition till 1932 års riksdag och vilken innebär, att urtima riksdag numera kan kallas att sammanträda redan andra dagen från den, då kallelsen blivit uti allmänna tidningarna kungjord.

Slutligen må här omnämnas att vid upprepade tillfällen inom riksdagen motionsvis framkommit *förslag om Sveriges utträde ur folkförbundet*. Även vid innevarande års riksdag har väckts en motion (II: 308) i sådant syfte. I sitt i anledning av motionen avgivna utlåtande, nr 1, förklarade konstitutionsutskottet, att då ett utträde ur förbundet — vilket icke kunde verkställas förrän två år efter skedd uppsägning — särskilt i denna tid, för de stater, som icke vore stormakter, skulle innebära en faktisk isolering, vilken icke kunde bliva för dem gagnelig; och då ett kvarstående inom organisationen icke, under de förutsättningar som föreläge, syntes medföra större risker än ett utträde

med därav följande isolerad neutralitetspolitik, utskottet funne anledning saknas till övervägande av det i motionen framlagda förslaget. Utskottet hemställde därför att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd för-
anleda och denna hemställan biföllts av kamrarna. (F. K. 10: 1; A. K. 10: 24).

Angående folkförbundets ställning till konflikten mellan Abessinien och Italien må här i korthet omnämnas följande:

De ordinarie förhandlingarna vid förbunds församlingens sextonde möte voro avslutade den 28 september 1935. Med hänsyn till rådande politiska förhållanden förklarade emellertid församlingen mötet ajournerat i stället för att på vanligt sätt förklara det avslutat.

Enligt officiella italienska meddelanden överskredo italienska stridskrafter till lands och i luften den 3 oktober Abessiniens gräns, varefter fientligheter vidtogo mellan de båda ländernas väpnade styrkor. I anslutning här-
till antog rådet enhälligt den 7 oktober en sådan rapport, som avses i art. 15, fjärde stycket, i förbundsakten, innehållande en redogörelse för tvistens sakliga innebörd. I övrigt inskränkte sig rådet tillsvidare till att i rapporten anbefalla, att varje kränkning av förbundsakten ofördröjligen måtte upphöra. Italiens ombud röstade mot och Abessiniens ombud för denna rapport. Vidare förelåg ett betänkande av en den 5 oktober tillsatt rådskommitté, som utmynnade i den slutsatsen, att italienska regeringen gripit till krig i strid med förpliktelserna enligt art. 12 i förbundsakten. De rådsmedlemmar, som icke voro parter i tvisten, förklarade sig samtliga ense med nämnda slutsats. Italiens ombud förkastade och Abessiniens ombud godtog densamma. Därefter konstaterade presidenten, att fjorton i rådet företräd-
da förbundsmedlemmar ansågo, att det fall inträtt, då ett krig igångsatts i strid med förpliktelserna enligt art. 12 i förbundsakten, samt förklarade, att protokollet över rådets sammanträde skulle tillställas samtliga förbundsmedlemmar. I vad angår uppdraget att samordna de åtgärder, som under sådana förhållanden skulle vidtagas av samtliga förbundsmedlemmar enligt art. 16 i förbundsakten, ansåg presidenten, att rådet borde med sig associera församlingen, som kallats att sammanträda två dagar senare. I sådant syfte skulle nyss omförmälda betänkande och protokoll tillställas församlingens president.

Vid församlingens sammanträde den 9 oktober förklarade sig presidenten komma att tolka tystnad hos de delegationer, vilka ej tillkännagåve avvikande mening, såsom deras respektive regeringars instämmande i den av fjorton rådsmedlemmar uttryckta uppfattningen. Under den efterföljande debatten inom församlingen 9—11 oktober anmälde endast Albanien, Italiens, Ungerns och Österrikes delegationer avvikande åsikt, under det att talrika delegationer uttryckligen anslöto sig till de fjorton rådsmakternas uttalande. Vidare uttalade sig församlingen, efter att hava tagit kännedom om de av rådets medlemmar vid sammanträdet den 7 oktober uttryckta meningarna samt beaktande förbundsmedlemmarnas förpliktelser enligt art. 16

i förbundsakten och lämpligheten att åstadkomma ett samordnande av de åtgärder, vilkas vidtagande envar kunde överväga, den 10 oktober i form av ett önskemål (»voeu») för att förbundsmedlemmarna, med undantag av parterna, skulle tillsätta en kommitté för att utreda och underlätta samordnandet av dessa åtgärder och för att i förekommande fall fästa rådets eller församlingens uppmärksamhet på varje läge, som kunde kräva undersökning från deras sida. Denna »voeu» antogs enhälligt med undantag av att Italiens röst avgavs mot densamma samt Ungerns och Österrikes röster nedlades. Den 11 oktober ajournerades församlingens möte ånyo.

Den sålunda tillkomna koordinationskommittén, i vars förhandlingar samtliga förbundsmedlemmar, med undantag av parterna, inbjödos deltaga och vari Sverige är företrätt, förordade den 11 oktober, i syfte att för förbundsmedlemmarna underlätta uppfyllandet av de förpliktelser, som åligga dem enligt art. 16 i förbundsakten, genom *proposition 1* omedelbara åtgärder beträffande vapenutförseln till Abessinien och Italien. Sålunda skulle de förbundsmedlemmars regeringar, som tillämpade åtgärder åsyftande att förbjuda eller inskränka utförsel, återutförsel eller transitering av vapen, ammunition och krigsmateriel till Abessinien, omedelbart upphäva dessa åtgärder. Vidare skulle förbundsmedlemmarna omedelbart förbjuda utförsel, återutförsel och transitering till Italien och dess besittningar av vapen, ammunition och krigsmateriel enligt en propositionen bifogad, sedermera enligt koordinationskommitténs beslut den 16 oktober reviderad förteckning. Slutligen skulle förbundsmedlemmarna vidtaga erforderliga åtgärder för att förhindra, att vapen, ammunition och krigsmateriel, som utförts till ett annat land än Italien, direkt eller indirekt vidarebefordrades till Italien eller de italienska besittningarna. De två sistnämnda slagen av åtgärder skulle äga tillämpning även beträffande löpande kontrakt. Därjämte uppmanades vederbörande regeringar att genom Nationernas förbunds generalsekreterares förmedling snarast delgiva koordinationskommittén de åtgärder, som vidtagits i enlighet med propositionen.

Vidare anbefalldes koordinationskommittén genom *proposition 2* av den 14 oktober det omedelbara införandet av en kreditspärr mot Italien. Sålunda skulle förbundsmedlemmarna omedelbart vidtaga åtgärder för omöjliggörande av lån, bank- och eller andra krediter, däri inbegripet fullföljandet av kontrakt rörande kreditgivning, direkt eller indirekt avsedda för italienska regeringen eller offentliga myndigheter eller fysiska eller juridiska personer å italienskt område, ävensom aktieemissioner eller andra hänvändelser till kapitalmarknaden till förmån för dylika myndigheter eller personer. Re regeringarna anmodades att omedelbart sätta i kraft de av de rekommenderade åtgärderna, som kunde vidtagas utan ny lagstiftning, samt att träffa alla möjliga åtgärder ägnade att trygga, att de förordade åtgärderna vunne tillämpning från den 31 oktober. De regeringar, som saknade möjlighet föranstalta om genomförande av eventuellt erforderlig lagstiftning inom denna tidrymd, uppmanades att underrätta koordinationskommittén om den dag, då de trodde sig kunna genomföra densamma.

Jämlikt *proposition 3* av den 19 oktober skulle förbundsmedlemmarna förbjuda in försel till sina områden av alla varor — utom guld eller silver, myntat eller i tackor — kommande från Italien eller från de italienska besittningarna eller därstädes odlade, framställda eller tillverkade. Enligt den samtidigt antagna *proposition 4* skulle förbundsmedlemmarna förbjuda utförsel, återutförsel och transitering till Italien och dess besittningar av vissa varor av särskild betydelse för krigföringen, däribland järnmalm, ferrolegeringar och vissa metaller. De varor, som utgjorde föremål för löpande kontrakt, finge ej undantagas från införsel- och utförsel förbudet men väl varor, som vore på väg vid tidpunkten för förbudens ikraftträdande. Med hänsyn till vikten av att säkerställa en kollektiv och, såvitt möjligt, samtidig aktion uppmanades varje regering enligt *propositionerna 3 och 4* att snarast möjligt och senast den 28 oktober lämna koordinationskommittén underrättelse om den dag, då den kunde vara beredd att sätta däri anbefallda åtgärder i kraft. — Genom *proposition 5*, som likaledes antogs den 19 oktober, anbefalldes slutligen åtgärder avseende ömsesidigt bistånd förbundsmedlemmarna emellan vid tillämpningen av de de finansiella och ekonomiska sanktionsåtgärderna.

Sedermera ha även antagits vissa tilläggspropositioner. Sålunda anbefalldes koordinationskommitténs underutskott i *proposition 2 a*, att förbundsmedlemmarna skulle från och med den 18 november 1935 förbjuda godtagande såsom likvid vid utförsel till Italien av varje betalning i lire å vederbörande clearingkonto ävensom i erforderlig omfattning uppskjuta verkställande av alla de clearing- eller betalningsavtal, som gällde mellan dem och Italien.

I fråga om de av Kungl. Maj:t redan vidtagna åtgärderna i anledning av ifrågavarande konflikt lämnas följande redogörelse.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 18 oktober 1935 tillkännagavs omedelbart Sveriges anslutning till den av koordinationskommittén genom *proposition 1* förordade politiken i vad angår utförsel av krigsmateriel m. m. till Abessinien och Italien. Vid ärendets föredragning framhöll statsministern och t. f. chefen för utrikesdepartementet, att för Sveriges vidkommande ej syntes vara något att erinra med avseende å de fjorton råds makternas svenska regeringen delgivna uttalande om att italienska regeringen gripit till krig i strid med förpliktelserna enligt art. 12 i förbundsakten. Därjämte anförde statsministern, att Sverige ej syntes böra undandraga sig att ofördröjligen vidtaga de åtgärder, som koordinationskommittén anvisade förbundsmedlemmarna till ledning vid verkställandet av de samtliga förbundsmedlemmar åvilande förpliktelserna enligt art. 16 i förbundsakten, i den mån de icke strede mot den vedertagna svenska uppfattningen angående dessa förpliktelsers räckvidd och ej överstege det mått, som med hänsyn till det internationella läget och Sveriges ställning kunde befinnas lämpligt avpassat för uppnående av det i förbundsakten avsedda syftet.

Med hänsyn till att utförseln av krigsmateriel till följd av kungörelsen

den 19 december 1930 (nr 437) angående förbud mot utförsel från riket av vissa varor är underkastad licenstväng, erfordrades i och för uppfyllandet av det av koordinationskommittén ifrågasatta åtagandet ej annan författningsändring än komplettering i vissa avseenden, såsom beträffande stridsgaser, svartkrut, projektiler för skjuthandvapen m. m., av förteckningen av i Sverige exportförbjudna varor, vilket skedde genom kungörelsen den 18 oktober 1935 (nr 537). Tillika underrättades Nationernas förbunds generalsekreterare därom, att licenser tillsvidare ej komme att beviljas för utförsel av krigsmateriel till Italien eller dess besittningar.

De enligt *proposition 2* rekommenderade finansiella åtgärderna bragtes för Sveriges vidkommande i tillämpning den 31 oktober 1935 dels genom ett åtagande av Sveriges riksbank och samtliga till svenska bankföreningen anslutna banker, dels genom utfärdandet av bestämmelser, avsedda att omöjliggöra utförsel av varor till Italien på kredit. Sålunda förbundo sig bankerna att icke lämna eller förmedla kredit till Italien, vare sig direkt eller indirekt, på sätt närmare angavs i ett av dem undertecknat avtal, och fullmäktige i riksbanken utfäste sig att vid riksbankens kreditgivning, i vad den avsåge Italien, förfara i enlighet med vederbörande bestämmelser i nyssnämnda avtal. För handläggning angående spörsmål rörande avtalet tillsattes en nämnd, i vilken bank- och fondinspektionen samt fullmäktige i riksbanken insatte vardera en ledamot, medan nämndens övriga ledamöter utsågos av bankföreningens styrelse. Nämnden tillhandagår bankerna med upplysningar och anvisningar rörande avtalets innebörd och tillämpning samt äger att, där omständigheterna göra det påkallat, med för bankerna bindande verkan meddela närmare föreskrifter rörande tillämpningen. Beslut av nämnden skall, om så påyrkas av bank- och fondinspektionens representant i nämnden, underställas Kungl. Maj:t; i sådant fall må beslutet ej gälla utan Kungl. Maj:ts godkännande. Den 28 oktober 1935 beslöt Kungl. Maj:t anbefalla bank- och fondinspektionen, med tillämpning från och med den 31 oktober 1935, att insätta en ledamot i den i avtalet omtalade nämnden ävensom att öva tillsyn å efterlevnaden av avtalet. Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 28 oktober framhöll chefen för finansdepartementet, att ett fullständigt genomförande av den i proposition 2 rekommenderade kreditspärren uppenbarligen skulle kräva bestämmelser av civillags karaktär. Emellertid syntes under förhandenvarande förhållanden det ifrågasatta avtalet i förening med bankofullmäktiges utfästelse erbjuda en utväg, som, såvitt anginge finansiella krediter, för alla fall av praktisk betydelse ledde till det avsedda resultatet. Han ansåge därför icke erforderligt, åtminstone icke tillsvidare, att föreslå åtgärder för att förhindra möjligheten av finansiell kreditgivning till Italien från de mindre banker, som stode utanför bankföreningen, eller från bankirfirmor eller enskilda personer.

I vad angår den kommersiella kreditgivningen föreskrevs i kungörelsen den 28 oktober 1935 (nr 551), vilken trädde i kraft den 31 oktober 1935, att vid utförsel ur riket av vara till Italien skulle styrkas, att betalning för va-

ran blivit erlagd eller avtalsenligt skulle erläggas, senast då varan mottoges av köparen. Detta skulle ock gälla vid varuutförsel till annat land, där av omständigheterna framginge, att varan vore avsedd att vidarebefordras till Italien.

I anledning av *proposition 2 a* ändrades lydelsen av nyssnämnda kungörelse genom kungörelse den 14 november 1935 (nr 562), vilken trätt i kraft den 18 i samma månad. I enlighet härmed skall vid utförsel ur riket av vara till Italien styrkas, att betalning för varan av säljaren uppburits eller står till hans fria förfogande eller enligt av köparen gjord utfästelse, mot vars fullgörande hinder från vederbörande italienska myndighets sida ej föreligger, skall ställas till säljarens fria förfogande, senast då varan mottages av köparen.

I vad angår *propositionerna 3 och 4* underrättades Nationernas förbunds generalsekreterare enligt Kungl. Maj:ts beslut den 25 oktober 1935 om att svenska regeringen vore beredd tillämpa däri anbefallda åtgärder å dag efter den 1 november, som kunde överenskommas inom koordinationskommittén. Sedan kommittén beslutit fastställa dagen för ikraftträdandet av nu ifrågavarande införsel- och utförsel förbud till den 18 november 1935, utfärdades dels kungörelsen den 14 november 1935 angående förbud mot införsel till riket av varor från Italien (nr 560), dels kungörelsen samma dag angående förbud mot utförsel ur riket av vissa varor till Italien (nr 561), vilka kungörelser trätt i kraft den 18 november 1935. — I fråga om *proposition 5* framhöll ministern för utrikes ärendena vid föredragning den 25 oktober 1935, att denna proposition, mot vars innehåll erinran ej syntes böra ifrågakomma, tillsvidare ej torde föranleda någon särskild åtgärd för Sveriges vidkommande.

Beträffande den nu ifrågasatta lagstiftningen erinrar ministern för utrikes ärendena till en början därom, att granskning av koordinationskommitténs proposition 2 rörande kreditspärr gav vid handen, att ett genomförande därav efter bokstaven icke ansågs möjligt utan lagstiftning med riksdagens medverkan, ehuru väl genom andra åtgärder propositionens syfte kunde på ett i sak tillfredsställande sätt tillgodoses. Emellertid, fortsätter ministern, hade numera det läget inträtt, att ett även ur formell synpunkt fullständigt verkställande därav syntes böra ske för Sveriges vidkommande. Ministern meddelar i detta sammanhang, att i åtskilliga länder lagstiftningsåtgärder redan vidtagits i samband med sanktionsåtgärdernas genomförande. Sålunda utfärdades i Nederländerna den 28 oktober 1935 en kort dessförinnan av generalstaterna godkänd lag, enligt vilken nederländska regeringen förbehåller sig att vidtaga de åtgärder, som må befinnas erforderliga till främjande av det internationella samarbetet till förekommande eller undertryckande av fientligheter, i vad angår varuinförsel, kreditgivning, in- och utklarering av fartyg samt överlåtelse eller förhyrning av fartyg. Överträdelse av förbud, som utfärdats i kraft av nyss angivna

bestämmelser, straffas enligt lagen med fängelse i högst ett år eller med böter högst 10,000 gulden. Lagen, som trätt i kraft dagen efter dess utfärdande och benämnes »1935 års sanktionslag», gäller utan tidsbegränsning. I Finland har, i enlighet med riksdagens beslut, den 14 december 1935 utfärdats en »lag om förverkligande av vissa ur förbundsakten för Nationernas förbund härflytande förpliktelser». Enligt denna lag må kunna genom förordning stadgas angående de åtgärder av ekonomisk natur, som för Finlands vidkommande bliva erforderliga till uppfyllande av de skyldigheter, vilka för medlemmarna av Nationernas förbund härflyta ur artiklarna 16 och 17 i förbundsakten. Förordning, som på grund av lagen utfärdas, skall bringas till riksdagens kännedom samt upphävas, om riksdagen så besluter. I Danmark har den 16 november 1935 utfärdats en lag angående vidtagande av åtgärder med anledning av art. 16, första stycket, i förbundsakten. Enligt denna lag bemyndigas regeringen att efter samråd med riksdagens utrikespolitiska nämnd och med samtycke av riksdagens finansutskott träffa sådana åtgärder, som Danmark i kraft av sitt medlemskap av Nationernas förbund må vara förpliktat att vidtaga till uppfyllande av art. 16, första stycket, i förbundsakten och om vilkas vidtagande regeringen i förekommande fall må mottaga uppmaning av förbundets organ. Dessa finska och danska lagar, vilka omedelbart trätt i kraft, gälla i likhet med den nederländska fullmaktslagen utan någon tidsbegränsning. Ministern förklarar i anslutning till dessa uppgifter, att för Sveriges vidkommande en så allmän fullmaktslag icke för närvarande syntes böra ifrågasättas. En sådan lag eller särskild lagstiftning rörande ekonomiska sanktionsåtgärder på något annat område än beträffande kreditspärren kunde dock framdeles visa sig erforderlig. Tillfälle funnes givetvis under riksdagens lopp att överväga behovet och lämpligheten därav ur de olika synpunkter, som framställde sig.

Chefen för finansdepartementet, på vars föredragning förevarande lagförslag framlagts, förmåler inledningsvis att koordinationskommitténs ordförande med skrivelse den 18 december 1935 fäst svenska regeringens uppmärksamhet vid ett sakkunnigutlåtande rörande sanktionsåtgärdernas tillämpning i de olika medlemsstaterna samt en av adertonmannakommittén den 13 i samma månad antagen resolution, enligt vilken kommittén godkänt utlåtandet och fattat beslut om dess hänskjutande till vederbörande regeringar under särskild hänvisning till vissa i utlåtandet gjorda påpekanden. Dessa avse bl. a. tillämpningen av den i koordinationskommitténs proposition 2 anbefallda kreditspärren gentemot Italien. Sålunda framhålles, att vissa regeringar i sin önskan att handla med största möjliga snabbhet föranstaltat om överenskommelser med banker, enligt vilka bankerna förpliktat sig att ej verkställa sådana transaktioner, som avses i proposition 2. Enligt de sakkunnigas mening kunde tvivel förefinnas, huruvida dylika överenskommelser effektivt uteslöte varje möjlighet att bevilja krediter, och de sakkunniga ha därför ifrågasatt, att dylika överenskommelser fullständigades genom lagstiftning, vilken vore tillämplig ej endast å banker utan även å övriga, fysiska och juridiska, personer. Finansministern fortsätter: Enär

sålunda — ehuru de för Sveriges vidkommande hittills vidtagna åtgärder-
na beträffande kreditspärren icke visat sig brista i effektivitet — i ko-
ordinationskommitténs skrivelse tveksamhet yppats om sådana åtgärders
tillräcklighet för det ifrågavarande syftet och då det torde vara önskvärt,
att varje tvivel skingrades rörande effektiviteten jämväl i fortsättningen av
kreditspärrens tillämpning i vårt land, syntes särskild lagstiftning i ämnet
vara att anbefalla. Härför talade även önskvärldheten ur prejudikatssyn-
punkt av största möjliga likformighet i de av olika stater vidtagna anord-
ningarna för sanktionernas genomförande. Sedan finansministern därefter
redogjort för huvudgrunderna för den ifrågasatta lagstiftningen, tillägger
han, att med hänsyn till att stadgandena grundade sig å förpliktelser för-
knippade med medlemskapet i Nationernas förbund, det torde vara lämp-
ligt att icke giva lagen tidsbegränsad giltighet.

Den föreslagna lagen avser att möjliggöra för Konungen att, då på grund
av artikel 16 i förbundsakten kommersiella eller finansiella förbindelser
med viss främmande stat böra avbrytas eller förhindras, förordna om kredit-
spärr gentemot den främmande staten. Sådant förordnande må enligt lag-
förslaget innefatta förbud mot varje åtgärd, varigenom kredit i någon form
direkt eller indirekt beredes eller avses att beredas den främmande staten
eller dess myndigheter, offentliga eller privata juridiska personer i den främ-
mande staten eller fysiska personer, som ha hemvist eller äro verksamma
därstädes. Kreditutfästelse, som strider mot dylikt förordnande av Konungen,
förklaras i förslaget vara ogiltig. Härjämte innehåller lagförslaget föreskrifter
om straff för överträdelse av meddelat förordnande. Den föreslagna lagen
skulle träda i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift
utkommit från trycket i Svensk författningssamling, samt gälla utan tids-
begränsning.

Lagrådet har lämnat förslaget utan anmärkning.

Slutligen må här i anledning av det i motionen I: 305 framställda yrkan-
det om lagstadgad rätt till ersättning åt enskilda för för-
luster på grund av sanktionerna mot Italien anföras
följande. Vid innevarande års riksdag väcktes redan före avlämnandet av
förevarande proposition inom andra kammaren en motion, nr 203, av herr
Lithander, angående förluster för vissa enskilda i följd av sanktionsförfä-
randet mot Italien. Huvudinnehållet i nämnda motion, vilken hänvisats till
behandling av statsutskottet, torde böra här återgivas. Dessförinnan må
emellertid förutskickas följande.

Sedan mellan svenska och italienska regeringarna den 24 juni 1935 slutits
överenskommelse om betalningsutjämning (clearing) av fordringar, härrör-
rande ur varuutbytet mellan Sverige och Italien, har Kungl. Maj:t, med stöd
av lagen den 16 februari 1934 om fullgörande i vissa fall av betalningsskyl-
dighet i förhållande till utlandet m. m., utfärdat en kungörelse av den 28
juni 1935. Enligt denna kungörelse skola svenska importörer av italienska

varor fullgöra sina likvider genom inbetalning på ett för dylika inbetalningar i Sveriges riksbank öppnat clearingkonto. Från de å nämnda konto inflytande medlen skola sedermera till de svenska exportörerna utbetalas likvid för till Italien exporterade varor, i den mån likviden förfallit till betalning efter den 30 juni 1935.

Sedermera har Kungl. Maj:t, såsom ovan nämnts, i anslutning till den av koordinationskommittén antagna propositionen 3 utfärdat en kungörelse av den 14 november 1935 angående förbud mot införsel till riket av varor från Italien, vilken kungörelse trätt i kraft den 18 i samma månad.

I motionen II:203 anföres bland annat: Genom nyssnämnda importförbud blev det försvårat för att icke säga omöjliggjort för de svenska fordringsägarna att erhålla likvid, enär de italienska exportörerna på grund av förbudet icke vidare kunde skaffa sig tillgodohavanden på clearingkontot i Sveriges riksbank. Det vore icke rimligt att enskilda svenska medborgare skulle vidkännas de förluster som vore en följd av att svenska staten genom sitt inträde i Nationernas förbund förpliktigt sig att deltaga i ekonomiska sanktioner. Under sådana förhållanden hemställde motionären att riksdagen för sin del ville besluta att svenska fordringsägare, i den mån dylika förluster kunde påvisas, genom statens försorg erhöle gottgörelse därför.

Enligt vad utskottet inhämtat uppgå för närvarande de för svenska exportvaror till clearingkontot i Rom inbetalta beloppen, vilka på grund av bristande tillgång å clearingkontot i Stockholm icke kunna utbetalas till de svenska exportörerna, till omkring 3.7 miljoner kronor. Dessa exportfordringar torde, på sätt i motionen II:203 framhållits, till största delen få anses »fastfrusna» så länge ifrågavarande importförbud består. Vidare torde svenska exportörer äga varufordringar å italienska importörer till ett värde av cirka 4 miljoner kronor, vilka fordringar förfallit till betalning före den 1 juli 1935 och vilka enligt det svensk-italienska betalningsavtalet skulle hava överförts utanför clearingen i fria deviser. Slutligen kan påpekas förekomsten av åtskilliga svenska investeringar i italienska företag.

Utskottet.

Sedan Nationernas förbunds koordinationskommitté och dess underutskott, den s. k. adertonmannakommittén, genom propositionerna 2 och 2a anbefallt vissa åtgärder för genomförandet av kreditspärr mot Italien, ha de sålunda rekommenderade föranstaltningarna för Sveriges vidkommande bragts i tillämpning dels, vad beträffar den finansiella kreditgivningen, på frivillighetens väg genom ett åtagande av Sveriges riksbank och samtliga till svenska bankföreningen anslutna banker och dels, i vad angår den kommersiella kreditgivningen, genom att Kungl. Maj:t i utfärdade kungörelser meddelat bestämmelser, avsedda att omöjliggöra utförsel av varor till Italien på kredit eller mot betalning i lire å vederbörande clearingkonto. I fråga om den finansiella kreditgivningen har icke därigenom förhindrats möjligheten av kreditgivning till Italien från de mindre banker som stå utanför bankföreningen eller från bankirfirmor eller enskilda personer. Sistnämnda omständighet torde väl icke ha medfört, att den åvägabragta kreditspärren bru-

stit i effektivitet. Då emellertid inom koordinationskommittén yppats tveksamhet härom, anser utskottet, att Sverige i likhet med andra i sanktionerna deltagande länder bör genomföra lagstiftning angående kreditspärr. Den ifrågasatta lagstiftningen avser också, enligt vad utskottet inhämtat, att lämna Kungl. Maj:t bemyndigande att vidtaga varje åtgärd som förordats i de förutnämnda propositionerna 2 och 2 a, således även t. ex. att utfärda förbud mot emission av italienska aktier i vårt land.

Utskottet anser sig sålunda, i motsats till de motionärer som yrkat avslag å förevarande kungl. proposition, böra förorda, att Kungl. Maj:t beredes möjlighet att fullständiga den nu ifrågavarande kreditspärren.

Det gäller härafter för utskottet att taga ställning till frågan, huruvida fullmakten bör omfatta möjlighet att åvägabrinda kreditspärr jämväl i andra fall än det nu aktuella. I nämnda hänseende får utskottet anföra följande.

Beträffande förpliktelserna för en förbundsmedlem att genomföra ekonomiska sanktioner mot en fredsbrytande stat får utskottet hänvisa till den ovan lämnade redogörelsen. Utskottet vill härvid särskilt erinra om att det tillkommer varje medlem att själv bedöma, huruvida förutsättningarna för ett sådant ingripande äro för handen. Och om så skulle visa sig vara fallet, anses han även äga att pröva omfattningen av de åtgärder som böra vidtagas. De avgöranden som sålunda för Sveriges del måste träffas kunna förvisso bliva av utomordentlig betydelse för vårt land.

Emellertid avser det föreslagna bemyndigandet åt Kungl. Maj:t endast de fall då sanktioner skola vidtagas på grund av *direkt* tillämpning av artikel 16 i förbundsakten, vilken artikel behandlar frågan om sanktioner då en medlem av förbundet griper till krig i strid med sina förpliktelser enligt artiklarna 12, 13 eller 15 i akten. Bestämmelserna i artikel 16 kunna visserligen även *indirekt* vinna tillämpning, nämligen under vissa förutsättningar som angivas i artikel 17, vilken senare berör tvist mellan två stater, av vilka endast den ena är medlem av förbundet, eller mellan stater, av vilka ingendera tillhör förbundet. Men sistnämnda fall avses icke med lagförslaget.

Mot ett godkännande av en fullmaktslag med ett sålunda begränsat tillämpningsområde synas några allvarigare betänkligheter icke möta och någon ytterligare begränsning av tillämpningsområdet, såsom i motionen II: 633 påyrkats, vill utskottet alltså icke ifrågasätta.

Vidkommande frågan om lagens giltighetstid anser utskottet övervägande skäl tala för att lagen gives allenast temporär giltighet. Utskottet föreslår därför att i lagen införas en bestämmelse att densamma skall gälla till och med den 28 februari 1937. Skulle fråga uppstå om sådan tillämpning av lagen som icke nu kunnat vara föremål för riksdagens övervägande, erinrar utskottet därom att urtima riksdag numera kan kallas att sammanträda redan andra dagen från den, då kallelsen blivit uti allmänna tidningarna kungjord.

Utskottet vill slutligen behandla motionen I: 305, såvitt i denna under punkten 2) påyrkats en lag, enligt vilken bevisliga förluster, som tillskyndas enskilda i följd av Sveriges deltagande i de ekonomiska sanktionerna, skola ersättas dem av allmänna medel. Vid tidigare i någon mån jämförliga in-

skränkningar i det fria handelsutbytet har ersättning till de skadelidande icke utgått. Någon rättslig skyldighet för staten att utgiva ersättning för förluster på grund av sanktionerna torde icke förefinnas. Och utskottet kan icke biträda kravet på en allmän lag av nyssberörda innehåll. Huruvida i särskilda fall billighetsskäl skulle kunna tala för utgivandet av sådan ersättning eller eljest för vidtagandet av statliga åtgärder, saknar utskottet anledning att i förevarande sammanhang taga under övervägande.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

L a g

angående rätt för Konungen att i vissa fall förordna om kreditspärr.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Då på grund av artikel 16 i akten för Nationernas förbund förbindelser av kommersiell eller finansiell art med viss främmande stat böra avbrytas eller förhindras, äger Konungen, i den mån så prövas nödigt för ändamålets vinnande, förordna om kreditspärr på sätt i denna lag sägs.

Sådant förordnande må innefatta förbud mot varje åtgärd, varigenom kredit i någon form direkt eller indirekt beredes eller avses att beredas den främmande staten eller dess myndigheter, offentliga eller privata juridiska personer i den främmande staten eller fysiska personer, som hava hemvist eller äro verksamma därstädes.

2 §.

Kreditutfästelse, som strider mot förordnande varom ovan sagts, är ogiltig.

3 §.

Konungen äger meddela erforderliga föreskrifter för verkställande av förordnande, varom ovan sagts, samt för övervakande av meddelat förbud, så ock till förhindrande av åtgärder, som äro ägnade att uppenbart motverka vinnandet av med förordnandet avsett ändamål.

4 §.

Bryter någon mot förbud eller föreskrift, som meddelats enligt denna lag, straffes med dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

5 §.

Åtal för brott, som i 4 § sägs, anhängiggöres vid allmän domstol och utföres av allmän åklagare.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, förvandlas de enligt allmän strafflag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 28 februari 1937. Förordnande, som meddelats jämlikt denna lag, skall ej gälla längre än till och med sistnämnda dag. Å förseelse, som under lagens gitighetstid begåtts, skola jämväl efter utgången av nämnda tid tillämpas de i lagen meddelade bestämmelser.

B) att de i anledning av förevarande proposition väckta motionerna, motionen I: 305 såvitt fråga är om yrkandet under punkten 1), måtte anses besvarade genom utskottets hemställan under A); samt

C) att sistnämnda motion, I: 305, i vad angår yrkandet under punkten 2), icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 30 mars 1936.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerman, Klefbeck, Svenson i Eskhult, Löfgren, Wohlin, Branting och Ekströmer;

från andra kammaren: herrar Linnér, Lindquist och Sjögren, fru Östlund, herrar Olsson i Rimforsa och Olsson i Mellerud, fröken Wellin samt herr Gardell i Stenstu.